

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tal-21 ta' Mejju, 2007

Citazzjoni Numru. 905/2002

**Jacqueline sive Jackie Grech u okkorrendo żewġha
David Grech.**

-vs-

Paul Xuereb.

Il-Qorti;

Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata fis-6 ta' Awissu, 2002 li permezz tiegħu l-atturi esponew bir-rispett:

Illi fis-27 ta' Diċembru, 1991, filwaqt li l-attriċi kienet riekba fil-karozza Escort numru G-1025 misjuqa mill-konvenut hija sfat imweġġa' gravament meta l-konvenut tilef il-kontroll tal-vettura u ħabat ma' karozza oħra numru N-1100.

Illi b'riżultat tal-ġrieħi gravi li sofriet, l-attriċi qegħda tbat minn disabilita' permanenti f'diversi partijiet ta' ġisimha fil-grad ta' tmintax fil-mija (18%).

Illi l-konvenut huwa responsabbli għall-imsemmi inċident li ġara minħabba negliġenza, imprudenza, imperizja u nuqqas ta' tħaris tar-regolamenti tat-traffiku.

Illi l-konvenut interpellat permezz ta' żewġ ittri uffiċjali baqa' inadempjenti.

Illi l-kumpanija assikuratriċi tal-konvenut infurmat lill-attriċi li qegħda taċċetta r-responsabilita' għall-inċident u li l-kontestazzjoni qegħda fuq il-*quantum* tad-danni pretiżi mill-attriċi.

Illi l-kumpanij assikuratriċi riedet li jsir eżami mediku minn speċjalista nominat minnha u l-attriċi aċċettat u dan l-eżami sar għal darba tnejn, iżda l-kumpanija assikuratriċi xorta baqgħet inadempjenti.

Illi fil-mori tal-kawża preċedenti (Ċitazzjoni Nru 1591/94), il-kumpanija assikuratriċi tal-konvenut, wara li intervjeniet in statu et terminis, ripetutament ippromettiet li tagħmel offerta iżda tilfet l-inkartament u kellu jiġi rikostruwit bl-għajnuna ta' l-attriċi, iżda, wara ħafna dilungar inutili u skużi, fid-19 ta' Frar, 2002 ħarġet bi proposta assurda u inaċċettabbli, u sadanittant il-kawża li kien hemm pendenti quddiem din il-Qorti Ċitazzjoni Numru 1591/94 fl-istess ismijiet, minħabba dan id-dilungar da parti tal-kumpanija assikuratriċi tal-konvenut, ġiet iddikjarata deżerta minħabba l-attitudni tal-kumpanija assikuratriċi tal-konvenut.

Jgħid il-konvenut għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex:

1. Tillikwida d-danni kollha sofferti mill-attriċi.
2. Tikkundanna lill-konvenut iħallas id-danni hekk likwidati.

Bl-ispejjeż, inklużi dawk taż-żewġ ittri ufficjali tas-16.1.1992 u 9.10.1993, u dawk tal-ittri privati tat-18.6.1992, 21.5.1993, 18.10.1993, 2.8.1994, 9.8.1996, 21.6.1996, 3.7.1998, 30.10.1998, 19.11.2001, 8.3.2002, kif ukoll dawk tal-kawża Ċitazzjoni Numru 1591/94. Il-konvenut huwa ngunt għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-attriċi maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet ipprezentata fil-5 ta' Novembru, 2002 li permezz tagħha l-konvenut eċċepixxa:

1. Illi ċ-Ċitazzjoni nru. 1591/94 giet dikjarata deżerta unikament għax l-atturi ma segwewx il-prosegwiment tagħha u (kuntrarjament għal dak allegat mill-attur) kawża qatt ma tista' tiġi deżerta minħabba xi nuqqas tal-konvenut jew tal-internevt fil-kawża.

2. Illi mhux talli l-konvenut m'għandux jiġi kundannat iħallas l-ispejjeż tal-kawża Ċitazzjoni nru. 1591/99 u t-talba fir-rigward tiġi miċħuda, iżda l-atturi għandhom iħallsu l-ispejjeż tal-konvenut odjern, *qua* konvenut fiċ-Ċit. 1591/94 u tal-intervenut f'dik il-kawża qabel ma l-Qorti tisma' l-kawża odjerna. Għalhekk għandu jkun hemm deċiżjoni preliminari fuq dan il-punt.

3. Illi fir-rigward tal-mertu fil-kawża odjerna, li fiha l-provi jridu jsiru *ex nove*, iċ-ċitazzjoni hi irrita u nulla billi t-talbiet huma suġġetti għal dikjarazzjoni ta' responsabilita', li ma ntalbitx.

4. Salv eċċezzjonijiet oħra permessi mil-Liġi.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat l-atti proċesswali kompriż ir-rapport mediku tal-kirurgu Carmel Grixti u dak tal-esperti mediċi l-oħra *ex parte*.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-noti ta' l-osservazzjonijiet.

Rat il-verbal tas-seduta tat-30 ta' April, 2007 li permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza għas-seduta ta' illum.

Ikkunsidrat;

Illi qabel xejn il-Qorti trid tiddeciedi dwar l-eċċezzjonijiet tal-konvenut billi għalkemm tul il-kawża saru xi żviluppi, dawn qatt ma ġew irtirati.

It-tieni eċċezzjoni ġiet sorvolata billi tul il-kors tal-kawża l-attriċi tħallset l-ispejjeż tal-kawża preċedenti (fol 49) u għalhekk ma hemmx lok li wieħed jidhol iktar fil-kwistjoni. Il-konvenut pero' għandu raġun li ebda kawża ma tmur deżerta tija tal-konvenut u għalhekk kien tort tal-attriċi li dik il-kawża marret deżerta u kwindi ma tistax issa titlob li titħallas ta' l-ispejjeż ta' dik il-kawża.

Rigward il-mertu huwa ċar pero' li mill-bidu l-konvenut ammetta r-responsabilta' għall-incident u għalhekk l-attriċi ma kellhiex għalfejn titlob tali dikjarazzjoni. Infatti anke fl-ewwel kawża ma ġietx kontestata r-responsabilta' għall-incident billi anke s-soċjeta' assikuratriċi li nterveniet fiha mill-ewwel ammettiet dan u l-kwistjoni kienet il-*quantum* tad-danni dovuti lill-attriċi.

Illi l-kwistjoni għalhekk li trid tiġi deċiża f'din il-kawża ukoll hija l-ammont ta' danni li għandhom jiġu akkordati lill-attriċi in segwitu għall-incident stradali msemmi.

Stabbilit dan il-Qorti trid tillikwida d-danni pagabbli lill-attriċi, kif ilu jsir għal tnaqqas snin a bażi tas-sentenza Butler vs Heard deċiża mill-Qorti tal-Appell fl-1967.

L-attriċi fl-affidavit tagħha qalet illi in segwitu għall-incident li seħħ f'Diċembru 1991 hija daħlet lura għax-xogħol f'Ġunju 1992. Ir-rapport mediku tal-espert inkarigat mill-Qorti jindika li

L-attur sofriet disabilita' permanenti ta' ħamsa fil-mija (5%) fil-waqt li l-periti mediċi inkarigati qabel il-kawża indikaw disabilita' akbar u cioe' tmintax fil-mija (18%) Mr. Casaletto illi ġie inkarigat mill-attriċi. Fin-noti ssemma rapport ieħor tal-Professor Griffiths li apparentement kien ġie inkarigat bi ftehim mad-ditta assikuratriċi u li kien iddikjara disabilita' ta' għaxra fil-mija (10%). Madankollu dan ir-rapport ma ġie esebit fl-atti tal-kawża u għalhekk il-Qorti ma tistax tiegħu konjizzjoni tiegħu. Il-Qorti taqbel ma' l-attriċi li diffiċli għal persuna mhux medika li jkun hemm diskrepanza hekk sostanzjali bejn iż-żewġ rapporti biss f'ċirkostanzi normali huwa naturali li l-Qorti timxi fuq ir-rapport ta' l-espert inkarigat minnha.

Kwantu għal *damnum emergens*, l-attriċi sofriet ħames mitt Lira Maltin (Lm500) danni f'oġġetti li tilfet (fol 41) u mitejn Lira Maltin (Lm200) fees professjonali. Nefqet ukoll erba' mija u ġie Liri Maltin (Lm402) spejjeż ta' fiżjoterapija. Dawn ma ġewx kontestati. Il-Qorti pero' ma taqbilx li għandha titħallas ta' *dehumidifier* li xtrat wara l-inċident billi dan iservi għad-dar u mhux neċessarjament relatat ma' l-inċident. Għalhekk b'kollox nefqet elf, mija u ġie Liri Maltin (Lm1,102). L-attriċi tilfet kif ġia' ingħad sitt xhur xogħol minħabba l-inċident u għalhekk għandha wkoll tiġi kumpensata bis-somma ta' elf u ħames mitt Lira Maltin (Lm1,500) ossija s-salarju tagħha għal dak il-perjodu wara t-tnaqqis ta' taxxa u kontribuzzjonijiet tas-sigurta' soċjali.

Fir-rigward tal-*lucrum cessans*, kif ġia' ingħad qed jiġu applikati l-prinċipji li ġew stabbiliti fil-kawża fuq imsemmija u li ġew segwenti diversi drabi anke minn din il-Qorti kif preseduta (per eżempju M. Borg vs. S. Zammit deċiża fl-24 ta' Ottubru, 2005).

L-attriċi kellha biss wieħed u għoxrin (21) sena meta ġara l-inċident u għalhekk il-Qorti se tapplika l-perjodu ta' ħamsa u tletin (35) sena li wieħed raġonevolment jistenna li jaħdem minn din l-eta', il-paga tagħha kienet tlett elef, ħames mija u tlieta u tletin Liri Maltin (Lm3,533) gross fis-sena fl-1991 (fol

37); u għalhekk il-Qorti se tapplika s-somma ta' tlett elef Lira Maltin (Lm3,000) għaliex dan kien *pio' o' meno* l-ammont li kienet taqbad f'idejha. Kellha wkoll *part-time job* li kien irendilha ċirka sbatax-il Lira Maltin (Lm17) fil-ġimgħa (fol 39) u għalkemm wieħed ma jistenniex li jibqa' jagħmel dan it-tip ta' xogħol (*part-time*) għal dejjem, il-Qorti se żżid is-somma ta' mitejn Lira Maltin (Lm200) mat-tlett elef Lira Maltin (Lm3,000) imsemmija. Għalhekk il-Qorti se taħdem is-somma pagabbli fuq is-somma ta' tlett elef u mitejn Lira Maltin (Lm3,200) u fuq perjodu ta' ħamsa u tletin (35) sena; u ħamsa fil-mija (5%) ta' dan jammonta għal ħamest elef u sitt mija Lira Maltin (Lm5,600). Għalkemm l-attur se tieġu s-somma f'daqqa l-Qorti m'hijjex se tnaqqas xejn għal ħlas f'daqqa għaliex l-incident issa ilu iktar minn ħmistax (15) il-sena li ġara anke jekk parti tat-tort għad-dewmien hu ta' l-istess attriċi; biss il-fatt jibqa' li l-konvenut se jhallas id-danni issa meta l-attriċi llum għandha sitta u tletin (36) sena. Irid jżdzied ma' dan l-elf, mija u ġieħ Lira Maltin (Lm1,102) spejjeż u elf u ħames mitt Lira Maltin (Lm1,500) telf ta' salarju u l-ammont totali jiġi tmint elef, mitejn u ġieħ Lira Maltin (Lm8,202).

Anke dwar l-ispejjeż għalkemm jidher li s-soċjeta' assikuratriċi offriet somma pjuttost viċin dik akkordata mill-Qorti, l-attriċi kellha kull dritt tipproċedi legalment biex it-talba tagħha tiġi deċiża mill-Qorti. Għalhekk l-ispejjeż tal-kawża għandhom ukoll jitħallsu mill-konvenut.

Għaldaqstant il-Qorti filwaqt li tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut, tilqa' t-talbiet attriċi, u tikkundanna lill-konvenut iħallas din is-somma ta' tmint elef, mitejn u ġieħ Lira Maltin (Lm8,202) lill-attriċi. L-ispejjeż għandhom kollha jiġu mħallsa mill-konvenut.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----